

morajo postati občestvena last in program skupnosti, če naj ne izginejo brez koristi v pozabo in neučinkovitost.

Uverjeni smo, da bomo s to rubriko ustregli vsem, ki iščejo pobud v stvarnem in formalnem pogledu, ki so prepričani danes samim sebi ter izgubljajo čestokrat premnogo dragoceno časa s poskusi, ki za druge niso več poskusi, z iskanjem tozadevne literature, ki je bila že mnogim sodelavcem dragocen voditelj v njihovi praksi, ter končno z izsledovanjem zakonov družabnega dogajanja, ki jih

je vnetost nepoznanih raziskovalcev našega vaškega življenja na osnovi statističnega in zgodovinsko-razvojnega gradiva že zbrala in komentirala za vse javne delavce na ozdravljenju našega podeželja.

Geslo »Vsi za enega, eden za vse« velja tudi za to naše delo.

Z željo, služiti ljudstvu, iz katerega smo izšli in kateremu so kljub vsemu posvečeni vsi naši napori in ves naš nezlomljiv optimizem, vabimo vse zainteresirane tovariše in tovarišice k skupni tribuni v »Naši vasi«.

Resolucija brezposelnih učit. abiturientov

Na širši seji brezposelnih učiteljskih abiturientov sekcije JUU v Ljubljani je bila sprejeta resolucija, ki bo predložena predstavnikom oblasti in naši javnosti. Glasi se:

1. V dravski banovini je 790 brezposelnih učit. abit., ki čakamo v nevzdržnem socialnem položaju za namestitev po več let in v tem brezdelju postajamo vedno bolj neodporni raznim škodljivim vplivom. Apeliramo na merodajno oblast, da pospeši našo nastavitve. Če je radi proračunskih nemožnosti nemogoča, naj nas nastavi oblast iz sredstev bednostnega fonda. Sredstva, ki bi se porabila za naše prejemke, bi bila bogato naložen kapital za narodno prosveto. V dravski banovini manjka 200 učiteljev in obstoja zato nujna potreba, da se takoj, bodisi iz sredstev državnega proračuna, bodisi iz sredstev bednostnega fonda, postavi 200 brezposelnih učiteljev in učiteljic.

2. Narodna prosveta zahteva, da se stalež učiteljstva poveča ter s tem omogoči 790 brezposelnim abiturientom eksistenco. S postavitvijo teh bi ljudska izobrazba ne trpela radi pomanjkanja učnih moči.

3. Postavitev učiteljev naj se vrši zgolj iz socialnih vidikov. Postavimo naj se v prvi vrsti abiturienti in abiturientke iz let 1931., 1932., 1933. in pozneje po vrsti drugi, pri čemer naj se upoštevajo socialno šibkejši pred bolj situiranimi. Na postavljanje učiteljev(ice) novincev naj ne vplivajo nobeni drugi kot socialni oziri.

4. Poleg proračunske nemožnosti, ki se navaja kot glavni vzrok za nenastavitve novincev, so gotovo glavna ovira pri tem tudi

oni učitelji, ki so že dosegli svojo službeno dobo, a si ne upajo prositi za upokojitve, ker obstoja pri sedanjih praksah urejevanja njihovih pokojninskih prejemkov nevarnost, da morajo brez sredstev čakati po več mesecev na končno ureditev.

Radi tega se obračamo na pristojno oblast z nujno prošnjo, da se uvede v smislu obstoječih zakonov v tozadevno administrativno prakso ekspeditivnejša likvidacija pokojninskih prejemkov.

Preko sto novincev bi bil na ta način omogočen takojšen nastop službe.

5. Učitelji, ki so odslužili kadrski rok ter prekinili zato svoje službovanje radi vršitve svoje državljanske dolžnosti, morajo čakati vedno skoraj leto in več na zopetno namestitev.

Opozarjamo pristojne oblasti na to dejstvo ter prosimo, da se uredi to vprašanje čimprej tako, da se bodo mogli po odslužitvi roka v stalnem kadru takoj vračati na prejšnja službena mesta.

6. Za vse one abituriente, ki bi kljub predlaganim možnostim morali še čakati na nameščenje, pa želimo, da bi se jim prirejali razni praktični tečaji, kjer bi mogli svoje zgolj teoretično znanje ohraniti in s prakso izpopolniti.

Pri vseh teh predlogih nas vodi moreča skrb za naše telesno in moralno zdravje, za dobrobit naroda, kateremu smo z veseljem pripravljeni žrtvovati svoje mlade moči.

Prepričani smo, da ne bosta preslišana niti naša prošnja po delu in kruhu, niti klic našega mladostnega optimizma.

Splošne vesti

PRIJATELJEM IN ZNANCEM!

Ob priliki svojega odhoda v Beograd nisem utegnil stisniti v slovo roke vsem prijateljem in znancom, ker mi je bil čas prekratek. Zato se tem potom poslavljam od njih, ko zapuščam Ljubljano in dravsko banovino. Istotako naj velja ob tej priliki moj pozdrav vsemu članstvu sekcije JUU za dravsko banovino.

Vsem se zahvaljujem za njihovo sodelovanje in podporo, ki sem je bil deležen od poedincev in od sreskih društev v dobi svojega dela pri sekciji JUU. V veliko zadoščenje mi je dejstvo, da je stanovska linija tako globoko zakoreninjena v članstvu, kar je posebno važno v težkih momentih, ki se pojavljajo v borbi za ustvaritev naših stanovskih idealov. Globoko sem prepričan, da bodo prišli do spoznanja prej ali slej tudi oni, ki danes še ne vidijo v neodvisni stanovski liniji organizacije in njenega članstva edino pravi pota in edine rešitve za učiteljski stan. Malo jih je sicer na eni in na drugi strani,

vendar mnogo gorja povzročajo tako ogromni večini učiteljstva, ki ji je neodvisnost učiteljskega stanu stanovska zavest in značaj ter blagor šolstva in prosvete nad vsem drugim.

Se v večjo vzpodbudo mi je dejstvo, da se danes, po desetih letih učiteljstva vse države oklepa potov in idealov, ki jih je pokrenilo slovensko učiteljstvo leta 1926. Na tem torišču se hočem oddolžiti vsem članom, ki so ostali tudi v praksi zvesti načelom in idealom Deklaracije.

Moje stremljenje bo šlo za tem, da bo med učiteljstvom čimprej zavladalo zadovoljstvo in mir, kar je potrebno za uspešen prospeh šole in narodne prosvete, v korist naroda in države.

V tem pravcu bom vračal članstvu žrtve za žrtve in zvestobo za zvestobo!

V Ljubljani, dne 20. oktobra 1936.

Ivan Dimnik,
predsednik JUU.

Čudne sanje

Včasih imamo ljudje res čudne sanje. V vseh nemogočih in nelogičnih zvezah ustvarjajo dnevni vtisi najprejudnejše slike, da se po prebujanju zahvalimo Bogu, da so bile samo sanje.

Tako je bilo pred kratkim v menoj. Sonce je sijalo in vendar je bilo naokrog temno, nekako žalostno. Od nekod se je pojavila krsta z ogromno množico upadlih in zaskrbljenih temnih senc. Močne roke so jo nesle, a z gledalo je, da so jo nesli tudi vsi trudni obrazi, katerih je bilo vedno več. Nepozabna slika: nad morjem strlih src in stisnjenih pesti je krsta sama plavala po težkem vzduhu.

Grob. Kopači so sedeli in igrali neko igro s tako vnmom, da niso videli žalostnega spreveda.

Obstali smo. »Za vašo dušo še nimamo groba, mnogo prekmalu je umrla. Pojdite naprej!« so odgovarjali kopači.

Sence so zajokale. »Res je prekmalu umrla, a tako ljuba nam je, da ji hočemo dati mir v črni zemlji.«

Zapelj so krampi in lopate, jama se je širila v neskončne razsežnosti.

»Zakaj?« so siknile sence. »Vaša bolelost je tako velika, da moramo skopati velik grob. In globok mora tudi biti, da se ne povrne nikdar več,« je odmevalo iz globočine jame.

Močne roke so popustile, krsta je zdrknila v prepad. Tedaj se je zgodilo nekaj čudnega, le v sanjah mogočega. Iz globočine smo zaslišali stokanje žebeljev in škripanje mrtvaškega pokrova. Strmeli smo v grob, iz katerega se je dvigal duh umrlega življenja. Rasel je tako, da je napolnil ves prostor okoli sebe in tudi notranjost vseh pogrebcev. Visoko je dvignil svojo roko rekoč z glasom groma: »Morilce bo poplačal sam Bog, ki dobro plačuje in hudo kaznuje!«

Sklonili smo glave, upognili hrbte v bojazni prav do zemlje in skrili čela v svoje dlani iz strahu, da si ne bi čitali raz njih misli o morilcu. Tako so stale sence polne duha umrle duše, polne bolečine in besa, dokler se ni z velikanskim truščem pogreznila prikazen nazaj v globoki grob. Gomila je rasla in rasla, od nekod so privlekli ogromen kamen z napisom: »Tu počiva naša bolečina!« in ga zavalili na njo.

Kako strašen je bil ta grob z ogromno gomilo in težkim kamnom.

Sence so se zgubile in zbudil sem se.

Ne vem, v kateri uri in tudi babjeveren niso, pa sem se vendar odpravil k razlagalki sanj v beraško predmestje našega kraja. Našel sem jo čepčečo pred stekleno bučo. Povedal sem ji svoje čudne sanje, ona je pa bulila v bučo, da me je bilo v resnici strah.

»Glejte,« je spregovoril skoraj okameneli obraz, »vse vidim. Množica senc... tovarištvu; krsta nad njo... skupen cilj; bolečina... trpljenje...«

Strašen molk. »Grob vidim. To pomeni, da imate sovražnike... čakajte... velikanska gomila... to je združena moč in pogin sovražnika.«

Končala je, obraz ji je zopet okamenel. Bil sem tako zamišljen, da nisem opazil njene stegnjene suhe roke, ki je zahtevala plačilo.

Molk. Plačal sem in odšel v šolo z mislijo na sveto žrtve.

Vir.

Krizantema na grob tovarišici Mariji Klavsovi

Krasna jesenska nedelja je bila. Sonce je še z vso močjo obsevalo cvetoče ajdove njive in poljubljalo dozorevajoče grozdje. Dalje po vrtovih so sklanjale svoje težke glave in vsepovsod je kipeło življenje.

ALI ŽELI UČITELJSTVO ZOPET TAKE ODBORE NA ČELU SVOJEGA UDRUŽENJA?

Prav je, da se včasih ozremo tudi v preteklo dobo našega udruženja. »Narodna prosveta« št. 14 priobčuje sledeča zanimiva primera:

Damjan Rašić Beograd Kralja Miljutina 66 Zagreb 862 25. XI. 29

(Brzjavka)

Strankarski in stanovski opozicionalec Rude Orešković je določen za preglednika šol sreza Đurdevac. Protestiraj in prepreči, imaš naš predlog

Logomerac

Spoštovani gospod minister!

Od Jugoslovenskega učiteljskega udruženja, sekcije za savsko banovino, smo dobili brzajavno poročilo, da je z odlokom ministrstva prosvete določen za preglednika šol sreza đurdevskega g. Rude Orešković, kjer prosijo, da bi on ne izvršil pregleda, ker tega položaja z ničemer ne zasluži, marveč naj se določi za to kakšna druga oseba.

Dostavljač Vam, gospod minister, gornje poročilo omenjene sekcije, čast nam je zaprositi, da se njihovi želji ustreže in za pregled šolskega dela učiteljstva določi druga oseba.

Sprejmite, gospod minister, izraze našega odličnega spoštovanja.

Predsednik

Jugoslov. učit. udruženja:
D. Rašić

Zapisnik

odbora za resolucije, izvoljenega na izredni skupščini Jugoslovenskega učiteljskega udruženja, sekcije za drinsko banovino, 16. X. 1933.:

2. Vsi prisotni z indignacijo soglasno odklanjajo podtikanje g. Rašića o anacionalnosti učiteljstva vzhodno od Drine in sklenejo, da članstvo te sekcije ne bo sodelovalo z izvršnim odborom toliko časa, dokler mu načeljuje Damjan Rašić.

Člani:

Vojislav Nešić, I. r.
Dušan Savić, I. r.
Aleksander Paunković, I. r.
Dragoljub Veljanović, I. r.

— Poverjenikom Slovenske šolske matice. Odbor Slovenske šolske matice najtopleje in najljubše naproša svoje poverjenike, da začno zopet z delom za Matico. Kakor je razvidno iz objavljenega programa za l. 1936., bo poverjenikom radi aktualnih knjig lahko pridobiti čim več članov, mogoče pa se bo posrečilo celo pridobiti nekaj novih. Vsaj vse šole naj bodo članice Matice. Poverjenike prosimo, da nam pošljejo seznam članov vsaj do 1. decembra, da bomo mogli določiti naklado knjig. Odbor Slovenske šolske matice se vsem poverjenikom najiskrenejše zahvaljuje za dosedanje delo in jih najtopleje prosi, da tudi letos z vso ljubeznijo do pedagoške knjige poagitrirajo za Matico. — Odbor Slovenske šolske matice.

»Ne pustite, da se med mladino širi laž in potuhnjenost. Ni večjega zla od laži in potuhnjenosti pri človeku!«

Kralj Peter I. — učiteljem 6. avg. 1903.

— Letni in tedenski podrobni učni načrti. V zadnjem času sem prejel toliko prošenj za načrte strnjene pouka, da vsem odgovarjam tem potom: Letni kakor tudi podrobni tedenski učni načrti bodo izšli v kratkem v tisku. Tako bo vsakemu najbolje ustrezno. E. Vranc.

In sredi te lepote se je vil lep, nem spreved na Primskovo, ki nas je vso pot pozdravljalo in vabilo v svoje zlate gorice in temne gozdove. Pozdravljalo in spremljalo je spreved zvonjenje primskovske farne cerkve in zvonjenje mnogih podružničnih cerkva, mimo katerih se je pomikal. Mladina in starši so spremljali svojo skromno, tibo učiteljico Marijo Klavsovo na poslednji poti.

Tiho in skromno se je pomikal spreved med bogastvom narave. Tudi ona je bila tiha in skromna, a zato je bilo njeno delo tem vidnejše. Z mirno in toplo besedo je vsajala v otroška srca ljubezen do vsega lepega in dobrega. In mladina jo je imela rada, saj je bila njihova, živela je med njimi polovico svojega življenja. In kakor je bila v življenju rada sama, nepoznana, tako si je želela tudi po smrti počivati v kraju, kjer bi bila nemotena. In izvolila si je Primskovo za svoj poslednji dom.

Poleg svoje pokojne sestre je legla tudi ona, odeta v jesensko cvetje. In tako nas je zapustila zopet ena. Prazno je po njej, a dovršila je svoje poslanstvo na zemlji. Prestala je poslednji boj in se umirila. B. A.

Pisma mlademu tovarišu

Prijatelj, tvoja pisma mi dajejo povod, da odgovarjam nanja javno. Saj zadevajo tvoje stiske in nadloge nas vse in nič ni slabšega kot naš molk in zapiranje vase, da si še s tem grenimo bridko sedanjost.

Nikakor si ne domišljam, da bi mogel dati s tem odgovorom kako uspešno zdravilo tvojim obtožbam. Težave, ki se moramo boriti z njimi dan za dnem, naj bodo le javen dokument naše, ne še pravilno ocenjene dobe. Spomniti te hočem le na mnoge najine razgovore, preden si odhajal na prvo službo. Videl sem te, s kakim idealizmom si se pripravljal



Naš pravi domači izdelek!

— Brez akontacije. »Od malega in skromnega pohištva, moje edine imovine, ni ostala niti stolica cela; otroci so mi goli in bosí, moja in ženina obleka je že doslužila svoje. Tri premetitve v poldrugem letu. Dolgovi za selitev se višajo, rastejo obresti, a niti dinarja akontacije nisem dobil...«

»Resnično, za hlapca nisem rojen. Morda bi bil rad napojen in nasičen, morda bi bil rad sladko počival pod gospodarjevo streho, ali moje koleno je tako ustvarjeno, da se ne upogne rado; ne uboga, pa če mu sam ukažem. Ni bilo treba, da ste mi prišli naznaniti, sam sem vedel, kakšna sodba mi je govorjena. Za mučenca nimam veselja, za junaka ne daru; ali zgodi se, kar se mora zgoditi — oskubite jastreba, v goloba se le ne bo spremenil; in naj se škranjec devetkrat zakolne, lajal ne bo nikoli. Pokazali ste mi, kaj je moj posel — iz hlapcev napraviti ljudi; pa če le enemu odvezem roke in pamet, bo dovolj plačila.«

Ivan Cankar, Zbrani spisi 14. zvezek str. 269.

— Z najvišjim odlikovanjem. »Sem stalen šolski nadzornik z 32 službenimi leti v V. položajni skupini. Brzajavno sem nujno premeščen v zelo oddaljen srez. Oddvojen sem od žene učiteljice in otrok, ki se šolajo. Sem rezervni podpolkovnik, odlikovan s Karadordevo zvezdo z meči, redom častne legije, redom sv. Save. — Nikakega prestopka, nikake krivde...«

VSEM!

Prosimo vse tovariše in tovarišice, brezposelne in zaposlene, da sodelujejo z aktualnimi in sodobnimi članki v rubriki »Naš glas«. Prosimo, da nam sporočite svoje mnenje in predloge radi spopolnitve. Vsem izvršljivim željam čitalcev bomo z veseljem ustregli. — Uredništvo.

»Omejevanje tiska — je bič svobode.«

Robespierre.

na svojo pot. A iz tvojih pisem slutim, da so padli prvi strelji iz zasede na ponosnega orla, ki je meril svojo zračno sončno pot in da že padajo prve kapljice krvi iz njegovih ranjenih peruti na črno zemljo. Nisi prvi ne zadnji. Nešteto jih je hodilo že isto pot, imelo iste ovire in pritožbe. Molčali so in si sami za silo zacelili rane, vendar spomin nanje je ostal neizbrisen. Zato imamo ravno v našem stanu toliko zagrenjenih ljudi kot morda v nobenem drugem. Le vprašaj starejšega tovariša, kaj je moral že v svojem življenju prestati. Nekoč mi je eden izmed teh rekel: »Rad sem bil v šoli, veselilo me je delo — a če bi se še enkrat imel odločiti za kak stan, bi gotovo ne izbral učiteljskega. Kar mora prestati učitelj, to presega moči navadnega zemljana. Drugi tovariši mojih let mi zatrjujejo isto, pa so med njimi sončne narave, rojeni optimisti.« — Tako sivolasi, v življenjskih izkušnjah utrjeni tovariši.

Marsikaj se je sicer danes že izpremenilo, prišle so pa nove, do teh dob neznane težave, ki jih hočem omeniti v sledečih vrstah, ker si me s svojimi pismi naravnost vzpodbudil k temu.

I.

Ne soglašam popolnoma s teboj glede enorazrednice. Res imaš več dela kot tam, kjer si lahko tovariši vzajemno pomagajo. Pravim: tovariši. Niso pa vselej ljudje, ki delujejo s teboj na isti šoli, tvoji pravi tovariši. Če si upravitelj, nosiš odgovornost za vse, kar se na šoli dogaja. Mnogi tega nočejo razumeti. Vidijo edinole sebe in če si še tako prizanesljiv, se bo našel še vedno kdo, ki bo to tvojo dobroto izrabljal do skrajnosti. Račel tovariški migljaj mu že daje povod, da spravi za hrbtom na dan vse tvoje čisto človeške slabosti in doda iz svoje okužene fantazije snovi za razgovore po javnih lokalih. Pelji se v prostih dneh po železnici ali v avtobusu, ali sedi v kavarno sredi Ljubljane, pa